ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Національного університету
охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика, професор

_____ Наталія САВИЧУК

16 08 2025 року

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Малашенко Наталії Юріївни

«КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ РЕТЕНЦІЇ ЗУБІВ У ФРОНТАЛЬНІЙ ДІЛЯНЦІ»

що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 022 «Охорона здоров'я» , за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Призначені наказом Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «07» червня 2025 № 2737 голова та рецензенти, а саме:

Голова д. мед. н., професор, професор кафедри ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології Дорошенко О. М.
Рецензент: д. мед. н., професор, завідувачка кафедри ортодонтії Дрогомирецька М.С.

Розглянувши дисертацію МАЛАШЕНКО Наталії Юріївни на тему: «Клініко-лабораторне обґрунтування діагностики та лікування ретенції зубів у фронтальній ділянці» (тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика «12» лютого 2020 (протокол № 2), наукові публікації, в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару профільних кафедр Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «11» червня 2025 (протокол № 1), ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації

Затримка прорізування постійних зубів у дітей є складною багатофакторною патологією, що формується під впливом як загальних соматичних, так і місцевих чинників, а також спадкових (філогенетичних) особливостей розвитку щелепно-лицевої ділянки. Незважаючи на значну кількість спостережень, етіологія цієї аномалії залишається не до кінця вивченою, що значно ускладнює ранню діагностику та формування обґрунтованого клінічного рішення щодо лікування.

В періоді змінного прикусу затримка прорізування має вагомий вплив на гармонійний розвиток щелепно-лицевої системи, а також може призводити до вторинних функціональних порушень — з боку жувального акту, мовлення, і навіть формувати психоемоційний дискомфорт у дитини. Несвоєчасне лікування або його відсутність часто призводять до складних ортодонтичних ускладнень у майбутньому.

Актуальність даної проблеми обумовлюється недостатнім рівнем систематизованих даних щодо поширеності, клінічного перебігу та супутніх факторів ризику затримки прорізування у дітей віком 7–14 років. Недостатньо охарактеризовані взаємозв'язки цього явища з віком, статевою належністю, формою прикусу, а також просторовими й морфометричними характеристиками зубощелепної ділянки.

Водночас сучасні методи діагностики та ортодонтичного лікування потребують наукового обґрунтування ефективності, з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнтів. Проведення порівняльного клінічного аналізу сприятиме вибору оптимальної тактики втручання в період формування постійного прикусу.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є фрагментом комплексної науково-дослідної роботи кафедри стоматології стоматологічного факультету Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика за темою: «Клініко – лабораторне обґрунтування застосування сучасних медичних технологій в комплексному лікуванні та реабілітації основних стоматологічних захворювань» (номер державної реєстрації 01117U006451). Автор є безпосереднім виконавцем фрагменту теми.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Планування дисертаційної роботи, постановка мети та завдань, формулювання основних положень дослідження проведено під керівництвом д. мед. н. професора Лихоти К.М.

Безпосередньо автором дослідження проведено: патентно-інформаційний пошук та аналіз літературних даних за темою дослідження, набір клінічного матеріалу, обстеження пацієнтів, набір даних КПКТ для аналізу поширеності патології затримки прорізування, анкетування батьків дітей, опрацювання даних КПКТ, опрацювання та систематизація результатів, їх статистичну обробку, оформлення рукопису кваліфікаційної роботи. Дисертантка безпосередньо брала участь у дослідному та лікувальному процесі всіх проспективно обстежених пацієнтів.

4. Ступінь достовірності результатів проведених досліджень, висновків та рекомендацій, що викладені у дисертації. Дослідження проводилось з дотриманням основних біоетичних положень Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину, Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участі людини, Настанови з клінічних досліджень та наказів МОЗ України. Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладені в роботі, отримані на достатньому фактичному матеріалі. Достовірність даних підтверджена, окрім

достатнього обсягу спостережень, використанням надійних статистичних методів обробки та аналізу даних.

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

У межах проведеного дослідження вперше вивчено поширеність затримки прорізування постійних зубів фронтальної ділянки верхньої щелепи серед дітей віком 7–14 років. На основі аналізу анкетних даних та клінічних спостережень упорядковано основні етіологічні чинники та фактори ризику, що обумовлюють розвиток даної патології.

Проведений морфофункціональний аналіз продемонстрував істотне зменшення мезіо-дистального розміру верхньої зубної дуги, зокрема у дітей із затримкою прорізування іклів. Такі зміни найчастіше супроводжувалися дистальною оклюзією у поєднанні з глибоким прикусом, що вказує на структурну дисгармонію щелепно-лицевої системи у цієї категорії пацієнтів.

У рамках дослідження розроблено та запатентовано нову конструкцію ортодонтичного апарата, яка забезпечує одночасне трансверзальне та мезіо-дистальне розширення верхньої зубної дуги. Створена механіко-математична модель цього пристрою, що забезпечує контрольоване розширення та мезіодистальне подовження зубної дуги.

Клінічне застосування апарата підтвердило його ефективність: у більшості випадків простір для прорізування формувався упродовж 6–12 місяців, що значно переважає результати при використанні традиційних ортодонтичних методик. Це супроводжувалося вираженим покращенням морфологічних та функціональних показників.

6. Практичне значення одержаних результатів дослідження.

У ході дослідження вперше в Україні було визначено поширеність затримки прорізування постійних зубів фронтальної ділянки верхньої щелепи у дітей віком 7–14 років. Ця інформація є підґрунтям для обґрунтованого планування профілактичних заходів, своєчасного виявлення патології та вибору оптимальної тактики лікування.

Запропоновано та впроваджено до клінічної практики метод анкетування як складову діагностичного процесу, що дає змогу виявити основні етіологічні чинники затримки прорізування. Систематизація отриманих результатів дозволила виокремити найбільш значущі фактори ризику та покращити індивідуалізацію ортодонтичного планування.

Морфофункціональний та фотометричний аналіз, проведений у динаміці ортодонтичного лікування, сприяв удосконаленню методики діагностики, оцінки перебігу лікування та об'єктивізації його результатів. Запропонований підхід дозволяє здійснювати раннє виявлення просторових обмежень у зубній дузі, що заважають своєчасному прорізуванню зубів.

Розроблено та клінічно апробовано конструкцію ортодонтичного апарата для одночасного трансверзального та мезіодистального розширення верхньої зубної дуги, що забезпечує створення умов для прорізування зубів без потреби у видаленні. Запропонована конструкція є ефективною альтернативою традиційним методикам, дозволяє зменшити тривалість лікування та мінімізувати ризики рецидивів.

Результати дослідження використовуються в освітньому процесі кафедр ортодонтії закладів вищої медичної освіти та впроваджені в практику спеціалізованих стоматологічних клінік.

7. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою. Здобувачем у процесі написання дисертації опрацьовано 175 актуальних літературних праць інших вчених. За обраною тематикою здобувач має високу обізнаність з результатами наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених.

8. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 5 публікаціях, зокрема 3 статей в наукових фахових журналах, відповідно до «Переліку наукових фахових видань України», 7 робіт в збірниках та матеріалах з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій. Отримано 1 патенти України на корисну модель та 2 авторських свідоцтва на твір.

Праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Малашенко, Н.Ю. (2024). Анкетування як важливий інструмент для виявлення факторів впливу на затримку прорізування зубів. Сучасна стоматологія, 1(118), 27-36. doi:10.33295/1992-576X-2024-1-27.
2. Малашенко, Н.Ю. (2024). Сучасний погляд на проблему порушення прорізування зубів (Огляд літератури). Сучасна стоматологія, 2(119), 24-31. doi:10.33295/1992-576X-2024-2-24.
3. Малашенко, Н.Ю. (2024). Оцінка клініко-антропометричних та рентгенологічних показників у пацієнтів із затримкою прорізування зубів фронтальної групи верхньої щелепи. Сучасна стоматологія, 3, 31-37. doi:10.33295/1992-576X-2024-3-31.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

4. Свідоцтво про реєстрацію права на твір у співавторстві Дахно Л.О. та Малашенко Н.Ю. № 107129. Науковий твір «Анкета для батьків дитини віком від 7 до 14 років стосовно виявлення факторів обтяження ортодонтичного статусу» від 09 серпня 2021 р.
5. Свідоцтво про реєстрацію права на твір у співавторстві Дахно Л.О. та Малашенко Н.Ю. № 107964. Науковий твір «Анкета клініко-лабораторного симптомокомплексу ретенованих зубів. Обґрунтування методу вибору лікування» від 14 вересня 2021 р.
6. Малашенко Н.Ю., Лихота К.М., Тищенко С.О. Патент на корисну модель «Апарат для трансверзально-дистального розширення зубних рядів» № 157429 від 16.10.24 р., бюл. 42.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Dakhno, L., Malashenko, N., Lykhota, K. (2023) Prevalence of Delayed Tooth Eruption of Permanent Maxillary Anterior Teeth Among Ukrainian Children:

Retrospective Radiographic Study Using CBCT Data. Ukrainian Dental Journal 2 (1):61-70. https://doi.org/10.56569/UDJ.2.1.2023.61-70.

2. Malashenko, N. Optimization of children radiation diagnostics with impacted teeth during the mixed dentition stage / International Science Group / "Theoretical and Practical Foundations of Social Process Management" – XXII Scientific and Practical Conference 29-30.06.2020, p.74-76, San Francisco, USA.

3. Malashenko, N. The II th International scientific and practical conference «Development of scientific and practical approaches in the era of globalization», September 28-30, 2020. Boston, USA 2020. P. 130-133.

4. Лихота, К.М., Дахно, Л.О., Малашенко, Н.Ю. Підвищення рівня діагностики та прогнозування лікування ретенованих зубів. Матеріали II Науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 85-й річниці професора Світлани Іванівни Дорошенко / м. Київ, 26 брезня 2021 р. С. 45-47.

9. Впровадження наукових досліджень у практику.

Розроблені в ході дослідження «Метод анкетування для виявлення факторів обтяження ортодонтичного статусу у дітей із затримкою прорізування постійних зубів фронтальної ділянки верхньої щелепи в періоді змінного прикусу» та «Методика ортодонтичного лікування затримки прорізування постійних зубів фронтальної ділянки верхньої щелепи в періоді змінного прикусу» впроваджені у практику на клінічних базах: кафедри ортодонтії, кафедрі ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології, кафедрі терапевтичної стоматології та стоматології дитячого віку Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, КНП «Київська стоматологія», Стоматологічного медичного центру Університетської клініки імені О. О. Богомольця, СПМНЦ НУОЗ України імені П. Л. Шупика та стоматологічній клініці лікаря Дахно».

Застосування вказаних методик сприяло підвищенню якості ортодонтичної допомоги дітям, дозволило скоротити терміни лікування при затримці прорізування постійних зубів, а також забезпечити ефективну профілактику розвитку складних зубощелепних аномалій у період формування постійного прикусу.

10. Апробація результатів дослідження.

Основні положення дисертації доповідались та обговорені на 3-х закордонних науково-практичних конгресах, 3-х симпозіумах і конференціях та 3-х науково-практичних конгресах, симпозіумах і конференціях з міжнародною участю, 4-х Національних з'їздах, конгресах, симпозіумах та 4-хн ауково-практичних конференціях державного рівня: 1

11. Характеристика здобувача, його шлях у науці, ступінь наукової зрілості.

Проведені дослідження й опубліковані наукові праці характеризують Малашенко Н.Ю., як кваліфікованого фахівця і дослідника. Здобувачка має глибокі фахові знання, педагогічний хист, здібний до наукових досліджень, вміє

глибинно аналізувати, аналітично мислити та формувати висновки. Методично проводила наукові дослідження за темою дисертації, приймала активну участь у проведенні науково - практичних конференцій в Україні та за кордоном. За період навчання у закладах вищої освіти та роботи у лікувальних установах зарекомендував себе як сумлінного здобувача та науковця, висококваліфікованого та відповідального лікаря-стоматолога ортодонта за період роботи в практичній медицині проявив себе як висококваліфікований лікар-ортодонт, який володіє класичними і новітніми методиками надання медичної допомоги в стоматології.

Малашенко Наталія є сформованим, кваліфікованим науковцем з глибоким теоретичним та практичним рівнем підготовки, високою ерудицією та досвідом, що дозволяє вважати його фахівцем із спеціальності 221 «Стоматологія».

Висновок

Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, їх впровадження у практику, а також достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях, роботу відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, та Вимогам до оформлення дисертації та документів, що подаються до разової спеціалізованої вченої ради, затверджених Наказом МОН України від 12.01.2021 р. № 44.

На підставі вищезазначеного, рекомендуємо дисертацію МАЛАШЕНКО Наталії Юріївни на тему: «Клініко-лабораторне обґрунтування діагностики та лікування ретенції зубів у фронтальній ділянці» до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 221 «Стоматологія».

Головуючий на засіданні
фахового семінару,
д.мед.н., професор **Олена ДОРОШЕНКО**

Рецензент,
д.мед.н., професор,
завідувачка кафедри ортодонтії
НУОЗ ім. П.Л. Шупика **Мирослава ДРОГОМИРЕЦЬКА**

Секретар фахового семінару,
к.мед.н., доцент **Алла АНДРУСЕНКО**